

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, foaia de glume „Bobirnați” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — **Pentru economi: numai 6 cor. la an!** „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOI.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

SOARELE VIITORULUI

Întimplările ce să petrecură mai nou în Balcani (din jos de Dunăre) — sunt și ele o despăturare mare de pe taina viitorului, în ce privește înfățișarea statelor și pacea lor!

În depărtate vremuri să spunea: Statului îi croește hotarele puterea sabiei, și sabia e singura tărzie pe care să razimă ei! În lăuntru hotarelor lui, el poate închide ori-ce amestecături de oameni, adună și îndeasă popoare lângă popoare, ca în staul, le acopere cu linjoliul negru al puterii aceleiași săbii, și ele au să tacă acolo mulcom, ca puii de lup închiși în întunerecul pivniței ori temniței cutari. — Că prăseaua sabiei poruncește! Și el, onorabilul stat, pune cea prăsea în mână cît mai multor din fiii popoarelor ce a zăvorit între hotarele sale, și-i mână în lupta pentru stat, și ei trebuie să se supună, să lupte, să cucerească, să calce în picioare pe toți și pe toate ce s'ar împotrivi poftei alor cîțiva oameni dela cîrma statului, și tot ce pofteste, pradă la picioarele lui să-i aducă.

Și-a întins Turcul hotarele statului, la început peste unu, apoi peste două, peste trei, peste zece popoare felurite ce-i cădeau în cale, le asvîrli pe toate în beciurile întunecate ale coprinsului seu! Iar apoi pe feciorii acestor popoare îi culeasă, făcîndu-și-i soldași, și punîndu-le arma în mână, îi mîna să cucerească mai departe, chiar pe fraji de ai lor, să-i tragă și pe ei în pivnițele negre ale statului musulman, spre a se pleca la picioarele Padișahului, Împăratului Osmanilor!

De-o vreme încoace însă, să schimbă, uite, părerea lumii. Până popoarele erau proaste de-abinele, așa făceau cum le poruncea „Padișahul”! El le pune prăseaua sabiei în mână și ele zdrobeau cu ea și capul fratelui ce nu s'ar fi supus Padișahului ce le mîna pe ele în luptă.

Dar luptele zilclor din urmă scoaseră la iveală ceva nou: Cînd statul turcesc, atacat de Bulgari, de Sirbi, de Greci, își adună iară pe supușii sei și le puse arma în mână, ca să apere împărăția aceleiași mare Sultan, cap al lor, contra năvălitorilor din afară, Bulgarii, Sirbii, Grecii din regimentele Sultanului, începură a da cu soco-

teala întrebîndu-se: Dar oare noi de ce am plesni cu prăseaua sabiei în cap pe frajii noștri, cari vor mărirea neamului nostru? Și ci-că la Kirk-Kilise, Lüleburgaș, Ceatâlgea, Turcii mai ales de aceea au perdut așa repede lupta, că regimente întregi „turcești”, formate mai ales din slavi de-ai împărăției turcești, cum vedeau pe „inimic”, lăpădau armele și o luau la fugă, bîgînd în spaimă și pe Turcii de printre ei, — ori apoi ridicau steag alb și să dădeau prinși la... „inimic”!

Cel puțin așa să plîng înșiși Turcii.

De ce s'a făcut asta? Pentru-că, deși e drept că statele razimă pe puterea sabiei, dar puterea acelei săbii, afirmă dela aceea, că în a cui mână e pusă, și cea mână de ce inimă este mînată în luptă?!

Așa, tocmai cele petrecute mai nou în Turcia, încep a coace încetul cu încetul, părerea, că vechea vorbă: puterea unui stat razimă pe lăria sabiei sale, — începe a fi înlocuită cu vorba și mai adevărată, că: puterea statelor de aci încolo, razimă în lăria inimilor celor chemași a purta sabia apărătoare!

Nu mai e destul să ai săbii multe, ci să ai cetățeni mulțumiți, cari să iee sabia în mână cu multă inimă, cu inimă tare, cu însuflețire sinceră, și așa să sară întru apărarea statului, a patriei.

Statul turcesc era stat locuit de mai multe neamuri de popoare. N'a știut, ba nici nu și-a bătuț nici-odată capul cu aceea, ca să le facă fericite, mulțumite. Voia să le țină în același întunec de pivniță ale hotarelor sale, — dar lumina zilelor cu soare, cu soarele cul-turei, a străbătut, uite, măcar pe ferestrele pivniței și prin gaura cheii, și în lăuntru statului lui Mohamed! Și la prilejul primejdios, el nu mai avu în supușii sei, acei apărători de-a orbișul, pe care îi avea năntenainte vreme! Zilele' astea mai despăturară un strat de țoale negre de pe capul acelor popoare și le scoaseră la lumina libertății, — și statul amestecat turcesc, e înfrînt aci în colțul în care ținea coperite acele popoare. Mai rămîne numai cu partea unde Osmanii sunt mare in-

desată, unde ei să și luptă cu vitejia pentru a-și apăra adevărata lor moșie! Incolo să ridică, ies de sub frunzișul veșted, popoarele, și să contopesc în stat național, în statul cu temeuri firești, care să razimă nu numai pe prăsele de săbii, ci mai ales pe inimii!

Din asta cugetătorii departe văzători în viitor, frag încheerea, că soarele care luminează tot mai mult viitorul statelor, e al statelor naționale, sau, dacă nu-s naționale, apoi al celor, ce își știu face așa de fericți și mulțumiți pe cetățenii lor, — încît la zile de primejdie, punîndu-le sabia în mână, ei s'o iee cu inimă dragă și să-și apere cu foc țara în care au trăit și trăesc cu deplină mulțumire!

Unele-altele.

Ardealul nu-i sigur că al cui e?

De-o vreme încoace, foile maghiare scriu tot mai deși articli, în care își arată părerea, că treaba cu Ardealul asta, par'că n'ar fi chiar de tot limpezită și asigurată... Ci-că România, ori-cît să lapadă și să uită în altă parte, — cu gîndul și cu coada ochiului, ar fi tot cam spre Ardeal... Și Românii din Ardeal nici ei n'ar fi mai buni, și ei să uită cu cei doi ochi spre Pesta și Viena, dar cu ochiul gîndului lor vād tot Bucureștii!... Ca și cum ar putea fi încă vorbă, că acest cap de țară al cui va fi într'un viitor oarecare.

Dacă n'am ști cu cine avem a face, am crede că oamenii aștia, politici unguri, încep a să desmeteci de nărozia lor politică și vādînd că nu e bine a tot lovi, a îndîrji, a zgîndăra pe un popor deșteptat deja la știința de sine, respingîndu-i prin asta simțămintele lui de cătră ține, — vor începe o politică mai cumințe, de cucerire a inimii lui pe cale cinstită, pacinică, cu buna, cînd ușor pot avea cu totul inima acestui popor, — în loc de asta ei scriu anume așa, pentru ca, după ce ne zugrăvesc pe noi negri în ochii lumii lor, — să aibă cuvînt a pași și mai călcători în picioare a drepturilor noastre!

Da. Așa e. Un Săcui sfătos, Réz Mihály, scrie, că acum mai mult ca ori-cînd e dovedit, că prost ar fi unгурul care ar da votul universal țării, — căci prin asta prea s'ar întări popoarele nemaghiare și s'ar deslega dela pămînt și ar porni pe calea unui avînt de

deșteptare, și de toate, încît ar primejdui prea curînd statul național-unitar-maghiar!

„Noi nu voim o Mare-Sirbie ori o Mare-România întregită din trupul nostru propriu, și așa spre scopul acesta nu o să dăm noi înșine mijloacele! (Și votul universal ar fi, vezi dta, un mijloc întru acest scop!)

„Noi nu putem mări înriurirea acelor cari voesc să ne rupă Ardealul!”

Înțelegeți dar scosul la iveală a acestei sperietori cu ruperea Ardealului. E pentru a putea trage încheerea: Nudăm vot universal!

Curat orbis politică, mai de ris ca orbul găinii!

Dacă azi mai vorbesc așa bărbații politici maghiari, — leagă-i de gard și le dă fin!

Ce îmbie Bulgaria, României?

Ziarele franceze țin a ști, că Danev, trimisul Bulgariei la București, ar fi adus României următoarea propunere, dela care nădăjduște un viitor fericitor pentru amîndouă statele vecine:

1. România să între în alianța (însoțirea între ele) a statelor din Balcani, dîndu-i-se ei așazicînd scaunul de onoare, cel dintii între soațele sale.

2. Pentru a nu da privilegiu la supărări, să nu ceară hotar din țara bulgărească, că și ei Bulgarii să lapadă pe vecii vecilor de Dobrogea, în care ar avea și ei fraji.

3. Bulgaria dorește ca Macedonia să formeze un Principat de sine, în frunte cu Principele Borîș, moștenitorul tronului Bulgar, și, pentru a întări legăturile bune între casele domnitoare a țării lor, familia regală română să-i dea lui Borîș de soție, viitoare regină, pe Elisabeta, fiica Principelui Ferdinand al României.

4. Albania să fie și ea stat neatîrnat, iar de Principe al ei să fie trimis Prințul Carol al României, — (cărui pe de altă parte ci-că i-se îmbie de soție o fiică a Țarului Rușilor!).

Adecă, ori-ce, numai pămînt nu. Că de acela nu dau de voe bună, doar de silă. Iar luarea cu silă, înduşmănește țările pe zeci și zeci de ani, — lucru ce tocmai îl dorește politica austro-ungară și a Germaniei... Căci numai așa e asigurată, că România o să-i stee într-una de polițai în Răsărit, certată bine cu vecinii sei...

Un împăciuitor.

Protopopul Stanciu dela Bistrița.

Foile maghiare au zi de bucurie. S'a mai ivit un apostol al împăcării Românilor cu Ungurii, împăcare pe care ei o înțeleg, firește, așa, că ai

nostru să tot slăbească coarda, iar ei să tot strângă funia (pe lângă gîtul drepturilor noastre). Și un semn de plecaciune de asta văd ei în o vorbire a părintelui protopop Stanciu dela Bistrița. »Societatea de Patronaj« și-a ținut în 10 Dec. adunarea de constituire în Bistrița, cercînd să atragă în sînul ei pe toți cetățenii, fără deosebire de neam și religie, căci și scopurile Societății ar fi așa, binefăcătoare pentru toți. Procurorul din Bistrița și fișpanul au luat lucrul în mână și s'au silit a atrage și pe Sași și pe Români în aceeași oală cu ungurii ori în această Societate, — și ci-că au reușit a-i liniști pe toți, că aci fiind vorba de o societate de binefacere pentru toți, să iee parte cu toții, fără deosebire.

După adunare a avut loc banchetul, prînz împreună. Și acum vine bucuria care crește sufletul »patrioților«.

La acest banchet, la care Ungurii au vorbit ungurește, Sașii au vorbit nemțește, tot omul cîntîndu-și limba lui, — s'a sculat și protopopul gr. cat. român Stanciu, să vorbească în numele Românilor. Și sfinția a vorbit de sigur românește, veți zice. Aș! A vorbit tot ungurește! Și a făcut, mă rog, politică de cea »înaltă«, vorbind despre legăturile de pretenie dintre împărăția Austro-ungară și România, și chiar din ținuta României care să alipește la Austro-ungaria, tragîndu-și încheierea, că Români cu Ungurii trebuie să fie și ei una, și în acest scop noi românii de aici voim să și dovedim, că suntem cetățeni credincioși ai acestei patrii, — ceea-ce sfinția sa o vedește prin aceea, că lapadă dela sine dreptul limbei române chiar și la o masă, la un prînz, la un păhar de beutură ciocnită cu domnii, decum încolo în atingerile sale oficioase!

Patrioții unguri din Bistrița sunt foarte fericiți de asta, căci, zic ei, părintele Stanciu a vorbit »în numele Românilor« și e semn că Români încep a-și schimba părerile înmuindu-se... Și-s cu atît mai voioși, cu cît Sașii, de pildă, nu le-au dat privilegiu de așa bucurie, căci ei au vorbit nemțește! Așadar Români s'au arătat mai »patrioți« decît Sașii.

Fii fericit părinte Stanciu. Glasul d-tale dela banchetul Patronajului, s'a auzit oblu'n Pesta. Te-a auzit Șeghescu, idolul d-tale, prin el te-a auzit și ministrul cel cu săculețul de grăunțe, și la viitoarea împărțire a milei sale, te scrie pe listă cu sumuliță mai grasă... Acest scop ți-lai ajuns. Dar în ceriul românesc, glasul d-tale a răsunat tare prost. Să nu mai fi fost!

Jocul miresei.

La nunta d-soareî Constanța Elena Moldovan, fiica dlui învățător Iuliu Moldovan din Totoiu, cu dl George Popa din Brad, ales preot în comuna Rapoltul-mare (de lângă Orăștie), — s'a ținut samă de obiceiul vrednic de laudă, și s'a jucat jocul miresei în

scop cultural, adunîndu-se 50 cor., cari s'au trimis pentru ajutarea gimnaziului din Brad în năzuința sa spre înălțare, spre întregire.

Din România.

Bățul de mareșal.

Predarea bastonului de Mareșal al armatei rusești Regelui Carol al României, — (de care am pomenit pe scurt în numărul trecut), — a decurs în mijloc de frumoase parade.

După-ce Marele Duce Mihailovici, unchiul Împăratului rusec, s'a dus cu toată strălucita ceată de înalți ofițeri și a dat Regelui bastonul prețios și de care e legată o onoare așa de înaltă, — Regele a răspuns celor ce-i aduceau înaltul dar:

«Sunt adînc mișcat de grațioasa luare aminte a Maestății Sale Împăratului, care a binevoit a însărcina pe Alteța-Voastră Imperială a mi aduce bățul de Mareșal al vitezei Sale armate cu privilegiul împlinirii a 35 ani dela căderea Plevnei.

Însămîntarea acestui dar, o înaltă și mai mult ființa de față a Alteței Voastre Imperiale, însoțit de o numeroasă ceată de ofițeri, a căror nume îmi deșteaptă scumpe aduceri aminte dela războiul din 1877, la care iubitul Vostru Tată, a luat parte atît de strălucit.

Deși au trecut mulți ani de atunci, nu am ustat uralele (strigătele de «Ural») cu cari trupele turcești și române m'au întîmpinat în clipa cînd m'am întîlnit cu Osman-Pașa lângă podul dela Vid...»

Mulțumește de onoarea ce i-să face și roagă a duce aceleași calde mulțumiri și Împăratului care l'a trimis.

La orele 10 și jumătate Regele a plecat apoi să iee parte la slujba Dzeiască ce să sârba la biserica Metropoliei în onoarea zilei de mare aducere aminte. Iacă în ce șir s'a pus în mișcare convoiul domnesc:

Înainte mergea în trăsura comandantului sergenților (poliției) deschizînd drum convoiului domnesc, după el venea prefectul poliției, apoi o companie din Regimentul de escortă (de curte), după el trăsura regală în care ședea Regele cu Marele Duce, apoi trăsura Prinților în care era Ferdinand cu fiul seu Carol, și trăsuri cu ceialalți oaspeți și Curteni. La urmă altă companie din regimentul de escortă.

Regele ținea în mână bățul de Mareșal, lucrat în aur și încrustat cu petri scumpe!

Slujba dzeiască a decurs pompoasă, măreață. Cînd Metropolitul primat, care slugea,

a ieșit cu darurile, a pomenit pe Regele, pe Regina, familia Princiară, — apoi pe Împăratul Rușilor, pe Împărăteasa, pe Ducele Mihailovici și toată Curtea Împărătească; iar corul în clipa asta, după fiecare pomenire, da răspuns în limba rusească!

— După slujbă a urmat defilarea trupelor pe dinaintea lor trupe din toate armele aflătoare în garnizoana București.

— La prînzul de gală dat la Palat, Regele a rōstit iar o vorbire cuminte în onoarea oaspeților sei mari, la care Marele Duce a răspuns închinînd pentru armata română.

Din dietă.

În ședința dela 13 Dec. a dietei din Pesta, fiind în dezbateri budgetul ministeriului de culte și instrucțiune (biserici și școale), a luat cuvîntul deputatul nostru Dr. St. C. Pop, arătînd aci pe larg părerile de cari e călăuzit partidul național român și tot poporul românesc, față de guvern și de politica lui. Statul are să ajute dezvoltarea culturală (întru lumina) a tuturor popoarelor țării, — dar statul nostru, prin ministri sei, nu-și împlinește deloc această datorință față de poporul numărōs românesc din țară: guvernul nu ajută deloc înaintarea culturalei acestui popor. Așezemintele românești de cultură sunt ajutate din vistieria statului în măsură așa mică, încît nici nu e vrednică de pomenit. Un singur teatru ungurescapătă din vistieria, statului, din banii țării, mai mult ajutor decît așezemintele culturale ale unui întreg popor! În schimb guvernul înființează cu bani grei episcopia dela Hajdudorog, care are menirea deosebită de a sugruma și sînge ori-ce ramășiță de cultură și limbă românească în comunele asupra căreia să va înfinde. Și silește a intra în legăturile acestei episcopii mulțime de comune curat românești, deși acelea au protestat în scris contra liturgetei maghiare!

Budgetul unui ministeriu, care în acest fel pocit, dușmănos culturalei poporului român și limbii lui, folosește banii ce-i votează dieta, dăsa nu-l poate vota! Il respinge, — ca să nu poată ministrul zice că și cu voia trimișilor Românilor, folosește banii ce-i stau la îndemînă, în felul cum îi folosește!

— A luat cuvîntul îndată lingăul slugoi al guvernului, grăsunul Siegescu, care luîndu-și în apărare stăpîni, spune că poporul românesc e doar foarte mulțumit în țară, și de aceea, că din vistieria țării nu i-s'ar da destul ajutor, nu să poate plînge. Căci dacă socoli cîl să dă bisericilor, asesorilor conzistoriali și Archiereilor, apoi Români capătă cîteva milioane pe an, — lucru tare frumos din partea statului!

O fi. Alîta doar, că socoteala celui băgat la stăpîn, e chioară rău. Că să dă ajutor la plata preoților, doar' n'o vei lua drept ajutor dat așezămintelor culturale române! Această întregire dată preoților e numai o mică răsplată pen-

tru slujba de ținători ai ordinei morale în țară, de care țara are lipsă mare! Noi cerem ajutor nerfecat cu lacate, pentru școalele noastre, iar nu cum să dă azi, puîndu-se învățătorilor nostri și în tregului învămînt, pumnul în gură ca să nu mai iasă prin ea nici un duh românesc, decît bleasc sarbăd patriotic. Acesta nu-i ajutor, astea lanțuri, — în a căror ferecare nu mai grăsunî ca Siegescu să simfericiți!

Drept a avut deputatul nostru Dr. Pop cînd a respins, în numele poporului român, votarea budgetului celui afît de sugrumător pentru cultura română și pentru libertatea bisericii și școalei române!

Stafia războiului.

Din războiul din Balcani, să mai aude numai cite-o răpăitură din vreme'n vreme, ca mugetul surd și rar al unei furtuni ce să depărtează. Nu s'ar mai auzi nici un bubuit de tun, dacă Grecii nu să sfătoșiau de a nu iscăli pacea vremelnică (armistițiul) la Ceatalgea, cînd au spus că ei urmează »războiul«, nefiind mulțumiți cu învoelile din acel armistițiu. L'au și urmat, iar urmarea a fost, că au mîncat de-atunci o bătaie bună dela Turci și pe uscat și pe ape! Știrile de Duminecă spun, că Grecii au fost bătuti de Turci la Ianina, iar pe mare, un vas de războiu grecesc, atacat de două vase turcești, a fost silit a să dă prins. Turcii l'au luat și l'au dus în Dardanele! De-o mai ținea mult așa, că Bulgarii și Sirbii și Muntenegrenii să stee pe pace, iar Grecii să stee »pe războiu«, încă pot mînce o neșpalată dela Turci!

Tîrguelile de pace dela Londra.

La Londra s'au înfîlnit în 16 Dec. trimișii bulgari, sirbi, muntenegreni și greci, pentru a încheia pace cu Turcii.

Nu să poate ști de va fi pace ori ba. Căci Bulgarii (în la aceea ca să li-se dee în samă Adrianopolul, deși nu l'au putut zmulge din mînilor armatei turcești cel apără, iar Turcii spun că Adrianopolul și Kirkkilisse, să le rămînă lor, că fără acela nu fac pace! Sultanul a zis trimisului său la Londra, pentru încheerea păcii:

— Poți să lapezi încolo ori-ce (adecă toate celelalte hotare cucerite de armatele contrare), dar Adrianopolul, în care a trăit și sunt înmormîntați părinții mei, să nu-l dai!

Bulgarii au dat veste, că tocmai cu Adrianopolul își și înceartîrguelile de pace, și dacă Turcii nu să învoesc cu perderea lui, — apoi nici nu merg mai departe, ci să risipesc și urmează iar măsura puterilor cu tunul!

— O foaie engleză însă spune, că Bulgarii numai de aceea să leagă de acest oraș la care în Turcii așa de tare, pentru ca să aibă ce lăsa, — și Turcii să nu-și ceară și mai mult!

Zilele mai apropiate ne vor vesti, ce au isprăvit.

Valul cu Sirbia.

— Ușurare! —

Să crede că suntem porniți de-a binele, pe calea păcii.

La începutul acestei săptămîni lumea a primit uimitoarea veste, că Rusia, alături de Franca și Anglia, — și-a dat învoirea la aceea, ca Albania să fie făcută Principat neafirmător, așa cum o cere Austria și Germania!

Prin asta s'a luat ascușișul primejdiei, căci să îplinește voia Austriei și Germaniei, — și Sirbia trebuie să se plece, învoindu-să cu aceea, ca să capete un port pentru negoșul seu, dar nu capătă și fașia de pămînt din trupul Albaniei pân' la port, și nu-l poate face și port de războiu.

E dară o slăbire de coardă din partea Rusiei. Și lumea filcucă această întoarcere a Rusiei așa:

Intii și intii ea n'a crezut că Austro-ungaria să leagă cu toată puterea de cererea ei de-a împedece pe Sirbia în planul și cererea sa, altfel foarte dreaptă, — și:

a doua, nădăjduia că doară doară poate atrage România pe partea sa și atunci putea porni războiul cu bune nădejdi, atacînd Austroungaria din trei laturi!

Acum văzu că Austria zău să fine de cuvîntul zis și își adună oștiri și le grămădește la hotare, gata a-și apăra cu arma cuvîntul spus!

văzu că nici pe Regele Carol nu-l poate atrage pe partea sa, pornindu-l în un războiu asupra Austroungariei, —

și așa neavînd mari nădejdi în bunul sfîrșit al războiului, — îl amînă deocamdată!

Bine și face. Că acum de-odată destul e ce au cîștigat fiii sei slavi din Balcani. Mai lase-i să se odihnească un pic, și-apoi va vedea ea, ce-o mai fi...

Așa-s veștile azi. Mai de pace, ca de bătae. Deși multe semne sunt încă tot neliniștitoare! Iacă de pilă unele:

Semne de „pace“ ...

La Macău (în Ungaria) căpitanul de poliție a fost silit să dea de veste în oraș, că pe acel care vor mai răspîndi și liri înspăimîntătoare despre războiu, îi va aresta îndată! Că lumea e așa de speriată de știrile și pregătirile de războiu, încît n'o mai poți liniștii!

Iar prin o altă veste, același căpitan învîlă pe doamnele și domnișoarele din oraș, să se înștințeze pentru învîștarea de îngrijitoare de răniți la spitalul ce s'au înființat în Macău. Medicii militari le

vor învăța ce și cum au de lucru la datul înfielilor ajutoare răniiților.

— La Óbecse să adună bani pentru a da ajutoare familiilor lipsite a rezerviștilor chemați sub arme.

— La Pesta să adună bani pentru a putea trimite daruri de Crăciun rezerviștilor zmulși din sinul familiilor lor și siliși a petrece Crăciunul în streini, pe la hotarele țării, sub arme.

— Tisza Pista, întrebat zilele astea de un gazetar de crede el în războiu ori pace, a spus: Că vom avea războiu ori nu, — asta o vom ști numai în Martie (în primăvară! Acum iarna emusai să fie „pace“).

Așa stau lucrurile mai nou.

Din țara dolarilor.

— Sfaturi pentru cei cari pleacă la America. —

— Ce pășiți cu „formanii“. —

III.

În articolii din urmă, publicați în acest ziar, despre țara dolarilor, am dat sfaturi celor ce se duc la America, întii în privința alegerii vaporului pe care să călătorească, apoi felul cum au să se poarte față cu boala de mare și față cu obiceiurile de vamă din New-York.

Acum să trecem la altele.

Mulți dintre ai noștri cred, că punînd piciorul pe pămîntul Statelor Unite, au scăpat de toate greutățile, și de acum va fi deschisă calea spre fericirea lor și ajungerea scopului pentru care au plecat de acasă. Durere, — greutățile de a o mînă înainte încep. Lupta grea a bea aci îi așteaptă.

Porumbelul fript nu zboară în gura noastră nici aici acasă, unde suntem între de ai noștri, cu atît mai puțin în America, unde cei de acolo ne primesc cu dispreț, ca pe oameni rămași tare napoi în cultură, iar muncitorii englezi cu ură, fiindcă muncim mai ieftin decît ei și le stricăm plățile.

Nu-s drepte veștile că acolo muncitorii au plată tot de 10—15 cor. la zi. Sunt unii, cari sunt de șapte opt ani încolo și au învățat o meserie și limba engleză, și cari au ajuns să fie conducători peste muncitorii cei de jos. Aceia au plată de 10—15 cor. la zi, — dar plata muncitorilor streini nu prea trece peste 6 cor. pînă la 7 cor. Și 6 cor. fac acolo atîta cît: un dolar și 20 de cenți bani, cari au acolo preț est aici 1 floren și 20 creițari, cînd cumperi cu ei ceva. În schimb lucrul e cu mult mai greu decît la noi, cu toate că pe aici, la fabrică, să plătește numai cîte 3 cor. unui muncitor. Aocia, cari cruță mult și muncesc greu, fac bani acolo, dar tot așa ar face și aici, dacă ar munci și ar cruța, tot așa de mult și de greu ca în America!

Ai noștri săvîrșesc acolo lucrul cel mai de rînd. Mătură curțile fabricilor, cară pămînt cu roaba, sapă canale, fac drumuri, taie lemne în păduri, înarcă și descarcă vagoane, ori lucrează la drumul de fer. De aceștia ar fi mai ușor decît de cei cari lucrează în fabrici, deoarece lucrează la aer curat și viața lor nu-i atît de primejduită ca printre cele multe mașinării și cazane. În

schimb ei trebuie să muncească iarna-vara, în ploaie și zăpadă, — în apă și în noroi, pe soare, pe vînt, și fiind lucrările la hotar, dorm în corturi ori în vagoane, ca în tabără, luptînd cu lipsuri, cu frigul și cu murdăria.

Dar nici lucrările nu sunt statornice. După o lună de lucru, prea ușor stai două luni fără lucru. De altă parte bieții muncitori sunt înșelați la fiecare pas de cătră americani fără suflet, ori de niște vîntură-țară de ai noștri, cari fiind mai vechi acolo, au învățat toate mișelile.

În cele ce urmează o să încerc să dau de pe acuma sfat celor ce pleacă, cum trebuie să se apere de înșelători și de pagube, pentru ca munca și strădania lor să nu fie zădarnică.

Iacă ce știm:

Muncitorii din fabrici sunt înșelați mai ales de cătră aceea — cari au ajuns „conducători“ (formani). Unii din aceștia, văzînd cum stau fără lucru cei „verzi“ (grin-horni), — adecă cei de curînd sosiți, — îi chiamă la lucru, dacă dau cîte 15—20 ori 50 cor. conducătorilor, cînd vor primi plata dinții. Legea oprește acest țîrg!, dar cu greu poți dovedi treaba, deoarece înțelegerile acestea să fac între patru ochi. Asta ar fi cum ar fi, — la plată însă, după-ce „formanul“ își capătă mita, pentru care te-a luat în lucru, el se face că nu îi placii, că nu te pricepi, — îți bagă vină și îți dă drumul din lucru, deoarece are pe altul, care s'a imbiat că îi va da 50 cor., dacă-l primește în locul tău!

Așa fac cei mai mulți. Dar sunt fabrici unde grijesc cu asprime de unii cari fac astfel de lucruri.

Au însă altă cale, dacă pe asta nu ar reuși cu jefuirea bietului emigrat. Forman-ul închiriază o casă, — ține o femeie și dă însuși cost și cuartir, adecă „bort“, pe cum zic ei în o englezească stricată. În casa lui înfundă unul peste altul pe muncitorii cari stau sub mîna lui, — le dă mîncări rele și puține, — foc nu le face, — dar plata o cere îndoit! Dacă nu-ți place ori vrei să te muți, te scoate și din lucru, ba te și bate cu oamenii lui, că tu nu îl știi duce la lege, nu știi vorbi și nu ai bani de avocat, ba nici de pîne! Te duci la altul, care tot așa te pîrlește.

Asta-i soarta muncitorilor străini, cari nu sunt apărați de nici o parte. Forman-ul își are omul lui, care tot mereu îi pune la dare pe oamenii din casă, ba că să cumpere o cîmste pentru „domnu forman“, ba să-l ospăteze împreună cu pretinții lui, să-i cumpere țigări și altele. La urmă omul să alege cu muncă grea, traiu rău și bani puțini. Că oamenii aștia nu au suflet. Unii te pun la lucru prin grădină și pe lingă casă, — așa fără plată, — după-ce ai venit ostenit și zdrobit din fabrică, alții te duc la birt să le plătești beutură, ori te înșală să joci cărți, să-ți cîștigi banii, și, dacă odată numai, încerci să nu le faci pe plac, — te scot din lucru și tu poți pleca la alt drac, poate și mai cu coarne!

Formani de aceștia sunt la toate fabricile, de oarece ei știu limba și lucrul, și stăpînii numai cu ajutorul lor să înțeleg cu muncitorii streini.

Formanul te duce la prăvălie, el îți cumpără (pe banii tăi) unele alte, făcîndu-și parte, el te duce la biserică, pentru el trăbuie să te

bați cu cel mai bun prietin și să intri în temniță pentru pungășiile și bătăile lui, — formanul te gugu-lește, formanul te pîrlește!

Dacă botează ori îngroapă, cunună ori se cunună, face sfeștanie, — tu, muncitor sub mîna lui, trebuie să faci cinste, precum fac toți, 10—20 coroane, ba și mai mult, că de nu, să supără pe tine și râmii fără lucru.

Pe lingă asta ei stau și în legătură unii cu alții, încît la vorba unuia, nici ceialaltii nu te primesc, nici birtașii nu te ajută, încît trebuie să-ți iai catrafusele și să pleci în alt oraș, dacă — ai bani de drum.

După doi trei ani, — după-ce mai înveți limba și te înveți cu lumea, nu mai iești „verde“ („grin-horn), — poți începe să cîștigi ceva că te cîrmuești singur, dar pînă atunci ți-ai pierdut sau sănătatea sau pofta de America, sau amîndouă.

Cetînd acestea, veți gîndi că acum, după ce pricepeți cu cîte fel de pasări aveți de lucru, vă veți feri, dar nu uitați că aceste ce le spun acum, nu sunt decît a zecea parte din apucăturile lor și că foarte cu greu scapi din ghiarale lor cînd ești străin, speriat, pustiu, fără bani și fără lucru.

Voiu urma.

V. E. Moldovan.

Șezători culturale.

— Dela Blaj —

Unirea și buna înțelegerea își ajunge scopul. Nu mă înșel cînd spun atari cuvînte, vorbind despre conferințele culturale (șezători literare, cu cîntări și cîntări alese), puse la cale a să ținea în Blaj. Ele își iau văzînd cu ochii tot mai mare avînt. Așa Duminecă în 15 l. c. venind la rînd să țină o conferință medicală cu bun renume dl Dr. V. Hîncu, publicul n'a înfirziat a grăbi spre locul conferinței. Spațioasa sală de gimnastică pare a fi și ea prea mică pentru publicul ce să imbulzește spre a asculta aceste conferințe. Dl Dr. V. Hîncu a vorbit într'un chip foarte atrăgător despre „Microbi și epilepsie“, fiind ascultat cu multă luare aminte. A urmat orchestra (muzica cu instrumente) a teologilor, cari avînd în frunte pe talentatul nostru violinist L. Stupinean, a cîntat clasică „Ouvertură Orpheus“ de Offenbach, cu o deosebită măestrie și tehnică, fiind mult aplaudată. A cîntat apoi dl Pataky, teol., care cu vocea-i puternică de bariton, a făcut să-l recunoaștem de unul din cei mai buni cîntăreși, îndeosebi a răpit pe ascultători cu clasică bucată din „Don Carlos“. În urmă a mai cîntat cu violina dl Văgălău, piesa „Barbul lăutarul“ frumos și cu simțire.

Mîngăiat, publicul s'a depărtat cu dorința de-a avea cît mai îngrabă altă frumoasă șezătoare ca asta!

Unul de față.

Dar pentru biserică. Dl avocat dr. Nicolae Olariu și dl Ludovic Morariu, comerciant, amîndoi din Petroșeni, au dăruit, cel dintii: 50 cor, al doilea 30 cor. pentru o perdea cusută și țesută cu motive (impodobituri) rominești la școala de industrie din Sibiu. Perdeaua, foarte frumoasă, s'a și pus fa ușile împărătești din biserică gr. ort. cea mare din Petroșeni. Dăruitorilor li-se duce mulțămîntă și pe calea aceasta pentru fapta lor creștinească și rominească. A. Stanca, par.

Din America.

O frumoasă sfințire de drapele.

Louisville, Ky., Oct. 1812.

Onorată Redacțiune,

Aflindu-se în orașul acesta american foarte mulți Români și văzând cum alte neamuri de oameni își au Societățile lor pentru a să ajute unii pe alții la împlinire de nenorocire ori de boală, cum și Români noștri au în alte orașe astfel de Societăți peste 60, — s'au pus și Români din Louisville Ky., să înființeze acum doi ani (în 1910) societatea lor de ajutoare. Și au înființat-o. Și ajunsese a avea până la 40 de membri, dar tot prea puțini pentru scopul măreț ce și-a pus. Mulți apoi s'au întors acasă ori au plecat prin alte orașe și Societatea română de ajutor de aici, „Kentucky“ a început a să ofili, a da înapoi și ajunsese pe la începutul anului de față a mai avea abia 13 membri. În luna lui Iunie a acestui an, vre-o trei Români din cei mai inimoși de aici, s'au ridicat și s'au pus pe muncă să aducă viață nouă în Societatea noastră, s'o înalte cum să cade și s'o întărească, să nu lase numai neamul nostru să fie coada celorlalte popoare, cari toate se ajută prin Societăți înfloritoare!

Unul din cele mai atrăgătoare mijloace pentru aducerea lumii în sinul Societăților, e aici: înzestrarea Societății cu drapele (steaguri). Precum la noi acasă o biserică fără clopote ar fi moartă, și clopotele sunt care, prin glasul lor cîntător, chiamă și atrag pe creștini de prin toate văile și de pe toate colinele spre sfântul lăcaș în al cărui turn ele sună, — și precum o biserică fără clopote ar fi ca mută, ca moartă, — așa sunt aici drapele, steagurile, pentru Societăți.

Precum acasă cinstirea unui clopot la sfânta biserică, e un lucru mare și clopotul să dă sfintei în mijloc de prăznuire frumoasă, — așa e aici dăruirea de steaguri pentru Societate și sfințirea acelor. Zic „steaguri“, pentru că aici fiecare Societate are două steaguri, unul steagul ei național, altul steagul american, care să scoate și el alături cu cel național. Să dă adecă aici cinste statului, scoțind la ori-ce sărbătoare steagul lui și purtându-l, dar și statul îi cinstește steagul său, lăsându-te să-l porți cu Dzeu, să te bucuri de vederea lui, punându-l alături de al statului!

Pentru ca și Societatea noastră să ajungă a-și avea steagurile sau drapelele sale, cum le zicem aici, fratele nostru bun, dl Galafin Bersan s'a hotărât cel dintii a dăruit societatea cu drapelul american. Atunci președintele Societății, dl Ioan Sarachie, s'a pus în înțelegere cu pretinul său și membrul fruntaș Ioan Trifan, ca dinșii să cinstească drapelul tricolor românesc!

Și s'a pornit o viuă mișcare printre frații noștri români și au început a intra în Societate tot mai mulți, și dacă au sporit iară membri, s'au adunat și au hotărât ca pe ziua de 29 Septembrie să aranjeze sărbătoarea sfințirii drapelului Societății.

Și s'au pus frații noștri pe pregătire și pe propovăduire, pe îndemnat, — și conducerea societății, la propunerea președintelui I. Sarachie, a făcut de știre printre toți

Români din Louisville, că acei frați cari nu sunt încă membri ai Societății, dar să vor scrie de membri acum, înainte de sfințirea steagurilor, — sunt lăsași să plătească numai 1 dollar și jumătate (7 cor. 50 fil.) ca taxă, plată, în loc de 3 dollari (15 cor.) cît e altfel plata de membru pe an. Pe viitor înse. firește, taxa rămîne cea regulată. Această măsură cuminte a conducerii societății, a avut răsunetul dorit, și în scurtă vreme numărul membrilor societății noastre, a ajuns dela 13 la 95!

Veseli de acest rod bun al ostenelelor și jertfelor lor, conducătorii societății au hotărât ziua sfințirii și au invitat pe toți membri să vie cu bucurie la praznicul lor frumos, prin care pun temeiul tare unui nou așezământ, care să fie de bun ajutor Românilor ajunși pe aici, la caz de boală, de nenorocire ori de moarte. Că până ești sănătos tot o mai duci și mai îneci în tine, mai uiși jalea înstrăinării, — dar în zile de boale te potoape mai mult grija că ce-i face tu acum ne-mai pufind cîștiga, decît însași boala! — Și societățile asta o fac: celor bolnavi le dau ajutor, le alină grijiile, celor nenorociți prin năpraznă (de i-a apucat mașinile o mână, un picior) le dă iară ajutor bun; la caz de moarte îngrijeste de îngropăciune cinstită și familiei îi dă bani de ajutorare și de întors acasă de voește a să întoarce. Așadar sunt de mare bine!

În 29 Sept. s'au adunat apoi membrii Societății noastre românești de aici, la praznicul sfințirii. Dl preot Simion Mihălițianu din Indiana-Harbor, a fost adus să îndeplinească slujba sfințirii, și la ciasurile 12 din zi ea a fost îndeplinită în chip înălțător de suflet, fiind de față nu numai număroșii membri ai Societății, ci și trimișii (delegații) alor cinci Societăți românești din vecinătate și delegații societăților streine din loc. A venit să fie de față și să dea onoare sărbării Românilor și dl vice-major al orașului (vice-primar), apoi dl Conzul al Italiei, dl conzul al Franciei, un avocat englez de aici, și alții. Și-au trimis delegații și steagurile lor la sfințirea steagurilor noastre, societățile românești vecine: „Steaua Română“ din Indiana-Polis, „Transylvania“ din Indiana-Harbor, „Sentinela Română“ din Fort-Wayne, „Dr. V. Lucaciu“ din Clinton, și „Tinerimea Română“ din Cincinnati, Ohio. A fost o frumoasă înfrățire a steagurilor mai bătrîne cu surorile lor cele mai tinere. Iși creștea sufletul văzînd această filfăire a frumoaselor steaguri românești alături de cele americane, și bucuria inimilor ce strălucea pe toate fețele!

După sfințire, ne-am pus în bună ordine și am făcut defilare (trecere) prin stradele de frunte ale orașului! Era întia oară cînd 6 steaguri românești, desvălite în bătaia vîntului, treceau filfăind frumos prin ulițele acestui oraș, vestind locuitorilor lui, că este și un neam românesc, care își poartă vrednicia pe acolo pe unde soartea îi îndreaptă pașii! În fruntea conducătorului mergea tinera muzică din Indiana-Polis, și ceața frumoasă de Călușeri.

După defilare am trecut cu toții în sala mare din Hala unde ne era pregătit banchetul (prînzul împreună), care a decurs în frumoasă însuflețire. Dl Mihail Blidariu a ținut o vorbire aleasă prin care a salutat pe oaspeții Societății, mulțumindu-le pentru că au venit a lua

parte la bucuria Românilor din acest oraș; apoi a vorbit dl vice-major al orașului, care a spus că prețuește foarte mult pe Români trăitori în acest oraș și să bucură de năzuința lor de a să închege în societăți așa folositoare; spunea că cunoaște istoria acestui popor și pogorîrea lui dela Romanii lui Traian. Le dorește spor și fericire tuturor! Tot așa frumos au vorbit conzului Italiei și Franciei; apoi încă cîțiva din trimișii Societăților surori și alții. — A fost o sărbătoare înălțătoare de suflete.

Insemn aci că dl Galafin Bersan a cumpărat drapelul american pe care l'a dăruit societății, cu 215 coroane (43 dollari), iar drapelul tricolor românesc, dăruit de președintele Sarachie și I. Trifan, a costat 350 cor. (65 dollari), fiind foarte frumos. Nași ai drapelului au fost: ai drapelului românesc Nicolae Neaga și Raveca Birna, cari au dăruit Societatea cu 215 cor. — Ai drapelului american: Moise Blidari (din Lancrăm) și Zorița Gligor (din Vidra), dăruindu-și „finul“ cu 200 cor. — Purtător al drapelului românesc a fost Costică Toader dăruind 155 cor., al celui american Iosif Gligor cu 110 cor.

Cu frumoasă paradă s'a făcut „bateria cuelor“ pe ruda steagului (fiecare cuiu purtînd scris pe capul lui lat, numele celui ce l'a bătut). Fiecare bălător de cui a dăruit societatea cu cît a putut, și a nume:

Cel dintii cui l'a bătut Elena Sarachie, dăruind 50 cor. (10 dolari), al 2-lea Maria Blidariu, dăruind 140 cor., al 3-lea Teodosie Giara, dăruind 95 cor., al 4-lea Ionel Nicolae cu 60 cor., 5. Ana Niaga cu 40 cor.; 6. Ioan Cornea 40 cor.; 7. Avram Crăciun 40 cor.; 8. Avram Ilie 50 cor.; 9. George Boroș 40 cor.; 10. Tănase Josan 40 cor.; 11. Miron Mihaesc 40 cor.; 12. Magdalina Nistor Sec. 40 cor.; apoi, bătînd încă următorii frați fiecare cuiul său: Nic. Sufan 10 cor.; Soc. „Dr. Y. Lucaciu“ 25 cor.; Vas. Bruta 15 cor.; Iosif Gligor. 25 cor.; Ioan Sarachie 25 cor.; Eva Bersan 25 cor.; Soc. „Transilvania“ 15 cor.; Ioan Boroș 25 cor.; Gligor Sturza 25 cor.; Soc. muzicală „Doina Română“ din Indiana Polis 25 cor.; soc. „Sentinela“ 15 cor.; soc. „Tinerimea Română“ 25 cor.; soc. „Steaua română“ 25 cor.; Mihai Blidariu 25 cor.; Ioan Sarachie 25 cor.; Severian Gligor 25 cor.; Ioan Muntean 15 cor.; Victor Popa 10 cor.; Alexandru Cristea 10 cor.; Costan Gligor 5 cor.; Ioan Andrei 5 cor.; Galafin Bersan 5 cor.; Petru Morar 5 cor.; Avram Ilie 3 cor.; Ioan Stolica 3 cor.; George Mateș 3 coroane.

Au intrat de tot din privilegiul sfințirii acesteia 2820 cor., din cari au fost cheltuieli 2400 cor. rămînînd fondului Societății 420 coroane, la care adăugîndu-se taxele intrate în fondul Societății, a crescut din acest privilegiu averea societății cu 2770 cor., despre cari dă samă secretarul societății Magdalina Nistor și președintele Ioan Sarachie.

Am publicat această corespondență și darea de samă pe larg, — ca să vadă și cetitorii noștri de aici, în ce chip frumos învață frații noștri din America a să însuflești și a jertfi pentru așezăminte folositoare lor!

Aerul libertății și culturai pe care îl sorb pe pămîntul Americii, îi face și pe ei mai bine înțelegători ai datorințelor și a mindricii neamului lor, decum sunt aici acasă, unde ori-ce mișcare de acest fel, în loc să fie încurajată din partea puterii statului, e sugrumată, stînsă înainte de a să naște!

În numărul de Crăciun al „Foi In-

teresante“ aducem frumosul chip fraților din Louisville, adunați la picnicul din vorbă.

Corespondență

De pe valea Jiului.

— Zugrăveala bisericii din Petroșeni —
— Teama de războiu. —

Petroșeni, 12 Dec.

În părțile acestea, unde cei mulți dintre Români sunt veniți pe aiurea (ca lucrători la băile carbuni) și nu se prea cunosc unii cu alții, scutul ființei noastre naționale este numai biserica, aici douăori sfînta biserică. Pentru ceea, toți cei cari au gîndul de face vr'un bine Românilor de ai prin biserică îl și fac. Biserica locuște aici și școala (căci, de avem școală românească, nu putem căpăta un învățător de samă), și locuște și alte așezăminte de cultură. Numai acum, de cîteva zile avem și o Agentură a Despărțămîntului „Jiu“ al „Asociațiunii“ în Petroșeni, și — pentru oamenii mai c carte, — localul băncii „Ardeleana“.

Astfel înțelegem și ne bucurăm de două-ori de stăruința pe care și-o dau conducătorii bisericilor de aici, de a căuta să atragă și să închege în jurul bisericilor pe creștinii lor.

Comitetul parochial din Petroșeni și „Reuniunea femeilor gr-or.“ de sub conducerea dnei preotese Ioana Stanca, au hotărît încă de mai de mult zugrăvirea de noi a iconostasului din biserică ca mare. După-ce au vărut întreaga biserică, boltitura au împodobit-o cu stele cari par-că licăresc, galbene, din marea albastră, au chemat pe dl Nicolae Baciu, cunoscut pictor bisericesc din Agîrbiciu, ca să zugrăvească iconostasul și ușile. Cu lucrarea dsale suntem foarte mulțumiți, și am auzit chiar și pe alții, cari să pricep la treaba asta, lăudînd frumoasele zugrăviri. Tricolorul nostru iese la iveală mindru, biruitor, dintre colorile întrebuintate, voind par-că să învețe pe mulți nepricepuți de aici, cari anume sunt colorile românești, și să-i îndemne cu tărie și cu sfințenie să nu se mai împăneze cu roș-alb-verdele strein. Dar, firește, temeiul chipurilor rămîne totuși bisericesc, evlavios, încît te simți mai bun și mai înălțat acum, în biserică.

Stropirea cu apă sfințită a bisericii zugrăvite acuma, s'a făcut Dumineca trecută (în 8 Decembrie), prin preoții Avram Stanca și Ion Duma. S'a slujit sfințirea apei, apoi sfînta liturghie, iar la urmă părăstas pentru sufletele binefăcătorilor bisericii. Păr. Duma a ținut o cuvîntare, în care a pusesse la vorbele Mintuitorului: „spune-le să vină, că, iată, sunt gata toate“. Sfinția sa a arătat că în ce chip să mulțumesc prin biserică trebuințele noastre sufletești de tot felul, și cari trebuie să fie aceste

trebuie: românești și creștinești. După aceea a vorbit p. Stanca, spunând că ce parte de vrednicie are fiecare în frumoasa lucrare pentru biserică. Îndeosebi a lăudat comitetul „Reuniunii femeilor”, care a jertfit aproape o mie de coroane, fără a mai pomeni și pierderea de timp a multor femei, cari au ajutat la lucru. Apoi a mulțumit dlui Baicu că a lucrat bine și frumos, pe un preț destul de mic, ca un adevărat Român pentru Români.

După slujbă s'a botezat poporul, foarte număr, dar banchete și toaste nu s'au ținut. A fost bine așa. — Numai o întrebare aș avea să pun conducătorilor din Petroșeni: nu ar putea încirpa un cor, pentru o biserică alfit de mândră? Am auzit, la sîrănă, cîntăreși alfit de buni și de felurii la voce, încît cred că numai bunăvoința și tragerea de inimă lipsește, pentru ca să fie, — pe lîngă mîngăiere, — și o plăcere desăvîrșită mergerea la biserică gr.-or. din Petroșeni.

— Nu pot să închei scrisoarea asta, fără să amintesc și de cîteva lucruri, cari m'au făcut să mă prăpădesc de rîs cît am fost prin țara mea de demult, prin Valea-Jiului. Am fost cetit mai acum cîteva săptămîni în „Libertatea” noastră, că Jidanii de-aici au văzut, — seara, — mașini de zburat prin aer, și să temeau, că vine România să-i „cucerească”. Nu-mi venea să cred prostii alfit de mari, dar acum văd că sunt altele și mai gogonate. Astăzi toate colțurile ungurești și jidovești, sunt pline de șoapte tainice!... Dacă tragi cu urechea, auzi vorbe rupte: „300 de puști, îi spun eu!” — Ba sunt mai multe! Eu am auzit că ar fi găsit trei mii! În pivniță, în grădină, sub clăia cea de fin”.

— „Ce știți voi, zice altul. Eu am auzit că în toate nopțile se adună momîrlanii (Românii născuți pe Valea-Jiului, la popa, și să sfătuesc ce să facă. N'ar fi rău s'o luăm cătră Deva, acolo sunt honvezi și ne apără”.

Altul, și mai plin de frichi, răspundea: Dar și honvezii ăia-s toți Români! Vai de tine cum te-ar mai apăra!...

A doua zi tot orașul vuiă, că pe părintele Stanca l'au dus doi gendarmi, iar alți patru îi străjuiesc casa, pe cînd poliștii caută după puști. La popa Socol din Livezeni ci-că încă au aflat arme, după scotociri multe, iar la părintele Săturn din Merișor, pe lîngă o suță de puști, ascunse în sicrie (copîrșăue), au mai prins și doi șpioni din România! Și stătea porodița lui Israel gata de plecare, cum slau stolurile de cocori toamna, cînd simțesc suflarea iernii, iar gazetarii l'au să aște ce este, să mai vădă că lumea prin foi.

— „Cînd frica de războiu dă... este inimă slabe ori vnovate. Noi, până una alta, rîdem de ele, de ne trec lacrimile.

Gh. Strinu.

Din Cuciulata.

Joi în 29 Noemvrie v., în presara sf. Andrei a avut loc în frînța comună de pe Țara Oltului Cuciulata, o frumoasă serbare școlară, arangiată de corpul învățătoresc dela școala gr. or. română în amintirea vrednicului Arhiereu Andrei.

Sala cea mare de învățămînt s'a umplut cu poporul, care a alergat cu mic cu mare să asculte producția micilor copilași în declamări și coruri, și cuvîntările pline de povețe frumoase ale dlor învățători. A vorbit înv. E. Roșală arătînd cu pilde neajunsurile și relele care isvoesc din lipsa de învățatură. A arătat rostul școlii confesionale, folosul învățaturii cîștigate în școlile noastre, și a sfîrșit arătînd vrednicia marelui apostol al neamului Andreiu Baron de Șaguna, care a cîștigat pe sama poporului român dreptul de a-și înființa și susținea școlii.

Învățătorul G. Niciu a vorbit pentru portul românesc, sfătuiind poporul să țină la el și să încunjoare scumpeturile din bolțile cu mărfuri streine, scumpe și slabe.

Propramul serii încolo a fost ales cu multă îngrijire, bogat în cîntări, declamări și dialoguri. Iși era mai mare dragul să asculte declamațiunile care de care mai drăguțe. Copilași curăței și vioi au predat cu mult gust poeziile: „Trei Doamne”, „În treacă”, „Țiganul și ceapa”, „Nuntă în codru” etc. și dialogul „Despre școală”. În răstimpuri ne-a desfătat plăcut corul din 60 de elevi condus de învățătorul E. Roșală. Cîntările în 3 voci: „Tot mai bine 'n țara mea”, „Marș ostășesc” și priceasna „Lăudați”, au mișcat și însuflețit pe țărani nostri.

A atins plăcut inimile poporului cuvintele calde ale dlui înv. I. Pica, venit din o comună vecină la serbare.

În cuvîntul de încheiere dl paroch G. Sglimbea a sfătuit poporul să țină cu tărie și să jertfească pentru școală, care e temelie viitorului nostru! P.

NOUȚĂȚI

Literă nouă...

Demult ochii abonaților „Libertății” erau nemulțumiți de urma prea spălăcită, nelămurită, pe care literele de plumb le apăsau pe hîrtia noastră, pentru a tălmăci prin ele gîndurile celor ce scriu știrile, veștile, îndemnurile, împintenările ori dogenele în această foaie. Bițele litere își tociseră prea tare floarea lor fină, prin tiparul cel mult ce-l făceau acum de 11 ani, de cînd erau în slujba acestor foi. Tipul lor era acum tulbure, încît adesea cetitorul trebuia să le ghicească forma și așa să le deslușească graiul. El trebuia prea adesea să-și încrețască fruntea, să strîngă din ochi, ca să deslușească ce vrea să spună tiparul, și, de vre-un an de zile încoace, nu odată să năcăjea pe tiparul slab ce-l afla pe paginile noastre.

Dar cel-ce ține samă de faptul, că acele litere au fost călcate de cilindrul cel greu de fer al mașinei de tipar, de cel puțin 500'000 de ori într'un an, și așa în cei 11 ani, și-au apăsate de vre-o 5 milioane de ori chipul lor pe hîrtia ce o așternea mașina peste ele, și de cel puțin 5 milioane de ori s'a lăsat greu pe fața lor cilindrul de fer al mașinei, tot turtind, azi un pic, mâne un pic din floare gingașă și filigrană pe care o au literele cînd sunt nouă, — le va ierta, dacă, îmbătrînite de ațita muncă în răspîndirea slovei și gîndirei românești, să girboviseră, să schilodiseră, și-și mai făceau slujba numai ca niște bătrîni buni de trecut la penzie!

Iată li-s'a împlinit această dorință după răpaos, dar mai ales s'a împlinit dorința noastră, de a putea odată schimba haina prea veche a tiparului acestor foi. Am fi făcut-o mai demult, că demult vedeam că cu bătrînele acelea nu-i de-a mai ieși în lume, — dar... n'am putut. Că e cheltuială mare așa o schimbare de material în tipografia unei foi.

Azi avem bucuria de a ne arăta în fața iubitorilor nostri abonați în haina curată și plăcută vederii, a unui tipar cu literă nouă de tot, fină și frumoasă.

Va ieși astfel de azi încolo „Libertatea” în tiparul cel mai frumos și mai ceteț, — și redacția ei va îngriji, ca, pe lîngă tiparul frumos, tot mai frumos, mai ales, mai drăguț îngrijit, să-i fie și cuprinsul, — așa ca cetitorii nostri să fie în toate privințele desăvîrșit mulțumiți de aceste foi!

Dela voi, literelor vechi și bătrîne, de care ne despărțim, ne luăm rămas bun mulțumindu-vă de slujba bună ce ați făcut răspîndirii de carte și de gîndire românească, fără să fi lunecat macar pe-o singură clipă dela linia oablă și curată pe care trebuie să înainteze acelea, — și voi, literelor nouă, vă urăm să îmbătrîniți și voi și să fiți trecute la penzie după o slujbă lungă și tot așa de cinstită aceleiaș ținte, ca și înaintașele voastre!

Cetitorilor nostri: plăcere a ceti sănătoși cele tipărite cu ajutorul vostru spre înflorirea limbei și literaturii române!

Nu-i cel mai tiner!.. Din privilegiul că am scris în Nr.50 al „Libertății”, că Sfinția Sa Dr. Tr. Frențiu a ajuns Episcop la vîrsta de 37 ani, deci poate mai tiner decît ori-ce alt vlădic românesc, — părintele Dr. Brînzeu ne atrage luarea aminte, ce greșim cînd zicem vorba asta. Dsa ne arată că de fapt la Lugoș, aproape toți Episcopii au urcat scaunul Episcopal ca bărbați foarte tineri, cei din urmă toți încă mai tineri ca sf. sa Dr. Frențiu. A fost mai tiner ca sf. sa, cînd a ajuns Episcop: Exc. Sa Metropolitul de azi al Blajului; a fost mai tiner decît Dr. Frențiu P. S. Sa Dr. Hossu, și tot așa Dr. Radu și episcopul de pe vremuri Olteanu. Unii abia trecuți de 30 ani. E par'că o tradiție la acest scaun episcopal a-și primi tot miri tineri. Numirea și a sfintei sale așa de tiner, e par'că anume căutată ca să fie în congrăsuire cu trecutul scaunului.

Presara Sfîntului Andrei a fost sărbătorită la Orăștie, cu producția școlară pe care am vestit-o în numărul trecut. Serata a fost bine cercetată de poporul nostru din loc și de o parte a inteligenței. Dnii învățători Branga, Baicu, Fleșeriu și dl Adrian Cristea, au cîn-

tat în cuartel duioasa cîntare alui Andrei: „Români me mult cercată... A urmat o dizertație a dlui înv. dir. Baicu despre Șaguna în luptele lui cu ministrul austriac Thun, — apoi cîntări și declamări de-ale elevilor școlii noastre. A fost bine. Scopul frumos mărește însemnătatea sărbării. A dat și un venit frumușel în folosul bibliotecii școlare, care sporește an de an și e celită tot mai mult de tineretul nostru din loc, de mici și mari, de toși cîji caută a-și adăpa sufletul cu apa curată și bună a culturii române, pe care o află în cărțile românești alese.

O Româncă concertînd la Londra. Dna Lucia Cosma, fiica dlui Director al „Albinei” din Sibiu, a concertat zilele trecute în marele oraș englez Londra, și marile ziare engleze laudă mult pe măiastra cîntăreață română, arătînd că are un glas sopran plin de farmec și o școală înaltă de cîntare.

De mici, doritori de vitejie... Dela gimnaziul din Dej au fugit de curînd doi ștudenți din clasa a 4-a gimnazială. Multă vreme nu s'a știut ce să fie pricina fugii lor și încotro să fi apucat? Printre ceilalți soți de școală a lor să vorbea, că ei ar fi plecat spre — Bulgaria, că voesc să între și ei în armata bulgară ca luptători contra păgînilor! Că ci-că așa vorbeau ei pîn' a nu perî din oraș. Dar nime nu credea în zvonul acesta. Peste cîteva zile iaca la poliția din Dej vine înștiințare, că cei doi tineri au fost prinși la Predeal, pe cînd voiau să treacă în România fără pașaport. Luași de scurt, ei au spus că da, acela le e scopul: să ajungă în Bulgaria, să între în șirele de luptători contra păgînilor!..

Ei au fost înapoiași la Brașov și dați poliției să-i ducă napoi la Dej, să-i pună frumușel pe băncile școlii pe care au să le mai frece mult pînă să fie vrednici a să avînta și ei la războiu asupra păgînilor...

O nouă revistă. Cu începere dela anul nou, va apare la Cluj o nouă revistă lunară, politică, socială și științifică: „Orientul Român”, sub direcția domnului V. E. Moldovan. Programul revistei apare din titlu. Va avea format de broșură, pe trei coale și va costa zece coroane anual. Noua Revistă și-a asigurat colaborarea unui însemnat mănunchiu de scriitori cunoscuți la noi: Numeri de probă se vor trimite cui cere. Abonamentele se primesc de pe acum la adresa: „Orientul Român”, în Cluj, (Kolozsvár) Vesselényi utca 26.

Pedeapsă politică grea s'a dat la 13 tineri universitari slavi în Viena. În hărțuiala dintre Impărăția austriacă și Slavii din Balcani, — ei au luat pe față partea fraților lor din Sîrbia, slobozînd vorbe aspre asupra împărăției austriece, care să pune în calea acelor, ba și asupra Impăratului!

Trăși în judacată, 1 tiner a fost osîndit la 6 luni temniță grea pentru vătămarea Maestății în firul demonstrațiilor de stradă (despre cari am scris și noi în un număr trecut), iar

12 inși la cite 7-14 zile pentru afitare și vătămarea deregătorilor obștești.

Nici nu s'a început războiul, și, uite, cum pășesc Slavii pe față contra acestei împărății care nu le dă, după părerea lor, destulă libertate. Dar mi-te în zile de războiu ce ar face! — Iaca de ce un războiu al Impărăției, contra Slavilor, ar fi plin de primejdii și incercături!

De vorbă cu abonații.

— De ce să fii samă când trimiți după foi. —

1. Întii și întii rugăm să băgați de samă, că noi înțrăm, prin aceste foi, în casa bunilor nostri abonați, ca frați, ca pretini, și nu voim să ieșim din casa lor cu vorbe rele, cu supărări. De aceea: nu dăm foile pe credit, ci ele trebuesc plătite înainte de tot omul ce dorește a le avea.

2. Abonații vechi ne fac un mare bine, o plăcută ușurare, pentru care le suntem mulțumitori, dacă, când trimit banii pentru foaie: scriu pe cotorul mandatului postal (a boletel roșii cu care trimit banii) numărul vechiu de pe adresa sub care îl vin foile! (E n-rul scris la dreapta sus, pe fâșia de adresă, nu cel dela mijloc). Rugăm dar: scrieți toți acel număr acolo unde i-am făcut loc pe cotor (Nrul vechiu de pe fașe e. . .). — Tot așa ne face un bine fiecare abonat vechiu, dacă ne dă acel număr și atunci când ne scrie că n'a primit cutare foaie, că și-a schimbat adresa. Mai repede îi putem atunci împlini cererea.

3. Scrie adresa foarte limpede: numele scrieți-l curat româneste, asemenea comuna, dar la comuna și la posta din urmă, de care vă țineți, dați-ne și numirea ungurească, apoi scrieți-ne comitatul în care vă aflați.

Un om cu creerii de jumătate. Din Stockholm se vestește următoarea minune: Tînărul Blomquist care în vara anului trecut fusese dus la regiment pentru slujbă militară, s'a împușcat din nebagare de samă în cap, sîngerîndu-și astfel jumătate de creeri. Se credea la început că nu mai este nici o minuire și că nenorocitul își va da sfîrșitul. Glonțul i-a fost însă scos prin operațiune medicală, care i-a înlăturat jumătate din creeri, aceia pe cari îi atinsese glonțul, și după o zăcere în neștire de sine timp de două săptămîni, a început să se simtă mai bine și să dea spre vindecare!

Sunt interesante urmările ce le-a tras după sine lipsa jumătății de creer: Organul vorbirii și al vederii îi slăbiseră afit de mult, încît bietul nu mai era în stare să pună lingă olaltă și să cetească nici două litere! În timpul din urmă însă, i s'a mai îmbunătățit starea, căci, după cum scrie medicul său, a învățat din nou să scrie și să cetească dela un profesor de surdo-muși, căruia bolnavul i-a trimes zilele acestea o scrisoare de acasă, din care se vede, că dă tot mai mult spre vindecare! Scrisoarea e încărcată de greșeli de scris. În o altă scrisoare, latăl bolnavului îl încunoștințea pe profesor, că starea fiului ar fi mulțamitoare, numai cît memoria (aducerea aminte și finerea aminte) îi este foarte slăbită și nu cunoaște decît foarte puține cuvinte. Până scrie ceva se muncește din cale afară, cetește articoli mai mici, pe cari îi și pricepe, dar lucruri mai mari nu.

In contra chinematografelor („mozi“) s'a pornit în Berlin din partea direcțiunei polițiale, mișcare pentru a opri cerceelarea lor de cătră copii și linerime! Că s'a văzut că privirea din partea linerimii a acătărilor din chinematograf, au înfruri pagubătoare bunelor moravuri, strică mai tare ca cetirile proaste și ca societatea real! De aceea în Berlin și în toată Germania, copii până la 16 ani nu e iertat să mai fie duși la reprezentanțiile de chinematograf ce să arangează pentru privitorii mari.

Iacă o pildă bună, de gîndire sănătoasă, ce o dau Germanii.

La noi să gîndește cineva la așa ceva?

Vești frumoase.

Șugag, Dec. 1912.

Onorată redacție.

La 29 Novembre n. c. am avut în Șugag alegerea primăriei. Cu prilegiul, acesta poporul nostru și frunțașii sei — s'au purtat, ca în totdeauna, spre cinea și lauda lor, admirată și de dl prim-pretor, care s'a dus foarte vesel din comuna noastră, văzînd cu cită vrednicie să știe purta poporul și frunțașii lui la un act așa de însemnat pentru viața lui obștească. Dar nu numai dl prim-pretor a rămas încîntat de finuta frumoasă a poporului și a frunțașilor din Șugag, — ci chiar și noi conducătorii lor, preot, notar, învățatori, și toți oamenii de bine ce știu prețui pacea și liniștea în o comună.

Vrednicia întru aceasta o are în înția linie dl notar comunal Oct. Berghazan, apoi candidații la postul de primar, anume: Ioan P. Bogdan, un bărbat inteligent, lucrător și zelos afit în lucrurile comunale cît și cele bisericesti și școlare, apoi Ioan Catilina I. Ioan — cari amîndoi au știut trece peste orice deșertăciune și interes personal, îngăduînd onoarea la postul de primar bătrînului frunțaș George Gros — un creștin bun, blînd și foarte jertfitor pentru biserică și școală.

Veseli de laudabila finută a poporului și felul în care tinerii frunțași au știut da înțiefate și respect oamenilor încărungiți cu cinste și vrednicie în treburile obștei, — ne-am întrunit la un mic „banchet“, un păhar de beutură și o mică gustare.

Cînd veselia era în toiul ei, tinerul Ioan P. Bogdan propune, să facem neuitată ziua și lucrarea peste care am trecut cu afită frăție frumoasă, legînd de ea și pomenirea altui fapt frumos, — anume să facem o colecție (o adunare de daruri) pentru un scop cultural, de pildă pentru gimnaziul din Brad.

Punîndu-se propunerea la desbatere, s'a primește cu însulflețire și să hotărește ca suma ce să va aduna, să se împartă între biblioteca parochială din Șugag și între gimnaziul din Brad.

— Așa s'a făcut și s'au adunat dela: Oct. Berghazan, notar, 3 cor. 30 fil.; Simion Ianculescu, not. penz. 5 cor.; George Perian, paroch 10 cor.; Simion Badila, notar diplomat 2 cor.; Bogdan Petru I. Const. 40 fil.; Bogdan Ioan I. Pavel, 1 cor.; Catilina Ioan I. Ioan, 1 cor.; Străulea Dumitru, 2 cor.; Crețu Simion, 1 cor.; Căta Petru I. Petru, 1 cor.; Bucurescu Vasilie, 1 cor.; Bucurescu George, 1 cor.; Cernat Andronic, vice primar 1 cor.; Ioan Bogdan, 1 cor.; Moisă Păso 1 cor.; Cernat Simion, 10 fil.; Dogariu Ioan, 20 fil.; Cernat Ignat, 20 fil.; Stefan Vasilie, 1 cor.; Stefan Annanie, 1 cor.; Todescu Ioan I. Pamfilie 1 cor.; Nicolae Stefan, 2 cor.; Gros

Ilie, 50 fil. Cînda Yasilie, 50 fil.; Zamora Simion, 1 cor.; Barb Petru, 50 fil.; Cutean Nicolae I. Andrei, 1 cor.; Lazar Coman, 1 cor.; Catilina Moisă, 1 coroană. — Total 42 cor. 70 fil.

Din suma aceasta 20 cor. s'a trimis on. direcțiunei a gimnaziului din Brad, iar 42 cor. 70 fil. s'a depus la „Rîureana“ din Șugag pentru „Fondul bibliotecii parochiale“.

Primească propunătorul și dăruitorii sincerele mulțumite.

George Perian, par.

O lămurire. La scrisoarea publicată în Nrul 47 al „Libertății“ sub titlul „Vai de noi“ primim două întîmpinări. Una din partea dlui învățator Lazar Stoica din Rînget, care spune că dsa și soția au fost pe nedrept arătați ca căutînd cu oarecare precădere cancelaria avocatului jidan față de a celui Român, căci, spune dl învățator, dsa a mers întii la avocatul român din Geoagiu Dr. Margita dar dsa nu i-a luat atunci procesul ci i-a spus că să nu să mai pîrască, să se împace cu pricinașul seu și fără judecată. Din asta dl inv. Stoica a crezut că dl avocat sprijinește pe contrarul și nu-l vede bucuros cu procesul seu, și numai după asta a mers la avocat evreu, căci al doilea avocat român nu era încă așezat în Geoagiu.

Dăm bucuros loc acestei îndreptări a știrii, căci noi nu dorim să facem nimăruî nici mică ne dreptate prin cele ce să publică în această foaie, mai virtos nu voim să atingem nedrept pe cineva în simțamintele sale românești! Cel ce a scris acea corespondență să vede că a văzut numai pe dl inv. cu avocatul evreu la spate și cu drept cuvînt l'a supărat treaba și a atins-o prin scrisoare, nu afit pentru a lovi personal în dl inv. din Rînget, cît pentru a zbiciui obiceiul tuturor acelor Români, cari, avînd în orașul lor avocat român, merg totuși la cite unul evreu sau la alt strein. Și noi numai din acest punct de vedere am publicat corespondență, căci altfel, a lovi în un om singur pentru o abatere dela linia bună, nu prea fecem loc în foaie. Așa find, îndreptăm cele scrise fiind veseli că putem înlătura de peste dl inv. Stoica bănuiala cu care a fost atins.

Aceeași scuză să aduce nainte de un credincios al biserici gr. or. române din Rînget despre care încă se spunea în aceeași scrisoare, că și-a apărut interesele prin avocat evreu din Geoagiu. Ni-se spune că biserica gr-or. din Rînget alte procese n'a avut, decît niște restanțe de dare de cult (pentru biserică și școală) pe care cîțiva oameni nu voiau s'o plătească. Preotul, dl Filimonescu, s'a dus cu pricina aceasta la dl adv. Margita, dar dsa l'a liniștit și pe dl. preot, zicînd că lucruri așa mici, neînsemnate, nu trebuie date la proces, ci scoase prin primărie, cu ajutorul administrației. Și dl preot a crezut că dl Dr. Margita nu vrea să-l iee procesele, și după ce nici încercările cu primăria și ajutorul administrației nu au dus la sfîrșit bun, — i-a dat la avocat, iar fiindcă Românul nu s'a arătat gata a-și face val cu ele, le-a dat avocatului evreu, nefiind alt avocat aci. Incolo preotul Filimonescu își are vredniciile sale însemnate în jurul zidirii bisericii și a susținerii școalei confesionale, pentru care i-se cad vorbe bune, nu ponegritoare.

Îndreptăm în acest fel scrisele din numărul 47 al foii noastre.

Mulțamită publică.

Cu ocaziunea seratei festive, aranjată de corpul nostru învățătoresc la 29 Nov. c. în memoria lui „Andrei“ au bine-voit a contribui benevol pentru biblioteca școlară urmatori:

Dr. Aurel Vlad 5 cor.; Dr. Rom. Boca 3 cor.; V. Domșa, protopop 2 cor.; Doamna de Orbonaș 2 cor.; I. Moța, preot 2 cor.; Mar. Racolța 2 cor.; Doamna Maier Banci, N. Călpun, N. N. S. Cărpinișan, Dum. Martin, Leont. Muntean, I. Simionescu și Seb. Bornemisa cite 1 cor.; N. Vasiloi 60 fil.; Dșoara Glodariu, Pavel Simu, G. Boșdog, N. Opincar, cojocar cite 50 fil.; Lina Rus, Nița Iagăr, Dumitru Dăian, Nicod. Brudari, Traian Haneș, Aur. Trif cite 40 fil.; M. Sgheria, S. David, M. Muntean, N. Buduran, V. Cugeorean, I. Adămesic cite 30 fil.; Raveca Cibrgodi, Cornelia Basarabă, Iust. Todor, Fluța Știr, Ioana Moldovan, Silviu Opincariu, Maria Stanciu, Maria Drăgan, Mar. Oprean, P. Lăncrăjan, Paraschiva Menea, Sabina Popescu, I. Chereches și Floarea Boșrogan cite 20 fil.; Bv. Știr, M. Filip Ios. David, V. Lomonar, Vușa Eup, Saftă Căstălian și M. Bogat cite 10 fil.

Primească deci și pe acești cale cele mai călduroase mulțamiri pentru bine-voltoarele contribuiri.

Orăștie, 1 Dec. v. 1912.

Balou
inv. dir.

„Calendarul Național“.

Din „Calendarul Național“ avem încă, de putem mulțumi toate cererile ce ni-se fac. Acest Calendar pe 1913 e un adevărat giuvaer, foarte plăcut nu numai prin cuprînsul seu, ci și prin înfățișarea sa mai presus de-a altora, aducînd

14 chipuri în colorii,

vinete și cafenii, foarte plăcute vederii, — afară de aceea zecl de alte chipuri în colorii obișnuită neagră.

De vreți o hrană sufletească și plăcută și sănătoasă pentru tineretul nostru din comune — dați-l acest prea frumos și ieftin Calendar!

Cărți pentru popor

„Cele mai frumoase“, poezii populare spicuite pe ales. Prețul 60 fileri.

„Versuri fușturate“, o cärticioă plină de haz și de versuri de ris. Prețul 60 fil.

„Împăratul Rogoșină“, poveste de toată frumșetea. Prețul 30 fileri.

„Volintirii“, o povestire din războiu. Prețul 30 fil.

„Băldior și Rămășiță“, o carte care cuprinde 15 povești foarte interesante. Prețul 50 fileri.

„Codreanu“, haiducul. Prețul 30 fileri.

„Sticla din urmă“, comedie. Prețul 30 fileri.

„Musca“, „Nasul“, „Întia scrisoare de dragoste“, trei monoloage. Prețul 50 fil.

„Sara pe ulița“, piesă teatrală. Prețul 20 fil.

„Țaganul în cărușă“, dialog. Prețul 30 fileri.

„Soritori“, piesă într'un act. Prețul 30 fileri.

Prețul tuturor acestor cărți e:

cor. 4-20.

dar celorla, cari le comandă toate deodată, se trimit franco ou

numai 3 coroane 20 fileri.

Trimiteți banii înainte, la: „Biblioteca Națională“ S. Bornemisa în Orăștie Szászváros.

AVIZ!

„ARDELEANA“, institut de credit în Orăștie solvește pentru depunerile cu anunț mai scurt 5%, pentru depunerile cu anunț mai lung 5½%, iar pentru depunerile corporațiilor compută 6%.

Cu prima Ianuarie 1913 ridică etalonul la depunerile vechi cu ½%.

Directiunea.

»Cassa de păstrare«
societ. pe acții în Mercurea
Szerdahely (Szebenm.)

AVIZ

»Cassa de păstrare« societate pe acții în Mercurea primește depuneri:

până la 2000 cor. cu 5%
dela 2000—5000 cor. cu 5½%
dela 5000 cor. în cu 6%, iar
dela 1 Ianuarie 1913 urcă etalonul la depunerile vechi cu ½%.

(776) 1-3

Directiunea.

Un tinăr român,

notar diplomat, caută un post de subnotar unde eventual prin legături va ajunge în scurt timp notar.

Eventuale efecte sunt a să adresa Administrației acestui ziar.

Un învățacel

din casă bună, cu 1—2 clase gimnaziale sau civile, află aplicare momentan în prăvălia de băcănie și coloniale a domnului.

N. Tintea

în Hunedoara (Vajdahunyad).

De închiriat.

»Ardeleana« în Orăștiei dă în chirie pe 5 ani un magazin și o pivniță din edificiul institutului Chiria la an cel puțin 300 cor. Ofertele sunt a să înainta până în 22 Decembrie a. c. nou.

1-2

Directiunea.

Contra tusei, răgușelei și catarului, au cel mai bun efect
Bomboanele-Pemete
alui Réthy.

La cumpărare fiți atenți și cereți anume bomboane Réthy, căci să dau multe imitațiuni de nici un folos.

1 cutie (șatulă) o cu 60 fil.;
cutie mare 1 cor,

Cumpără numai „Bomboane-Pemete“ de alui Réthy.
I. — 12 (765)

Căsătorie.

O domnișoară tineră, voinică, cu școală, având avere în preț de 20 mii coroane, în lipsă de cunoștință, dorește cunoștința unui tiner potrivit; ar fi binevăzut un teolog. Adresa să află la redacția acestei foi. (775) 1-2

Dela

»Cassa de păstrare« (Reuniune) în Săliște.

»Cassa de păstrare« (Reuniune) în Săliște primește depuneri dela

Cor. 2000, cu 5% iar dela
» 5000, cu 5½%.

Darea o plătește institutul.

(777) 1-10

Directiunea.

Căsătorie.

Un tinăr prezentabil, etate 26 ani, bun meseriaș, cu scrisoare frumoasă, acum cancelist, din familie bună, cu caracter bun; dorește căsătoria unei fete frumoase, cu creștere bună și ceva zestre. — A se scrie sub »Speranța« la administrația acestui ziar alăturându-se și fotografia, care să va trimită respectivului. Asupra scrisorilor cit și a fotografiilor să va păstra cea mai mare discreție. (779) 1-8

MED. UNIV.

Dr. Corneliu Dărămuș

specialist în boale de femei și specialist în morburii de dinți.

Alba-Iulia, piață

ordonează dela 8—10 pentru boala de femei, dela 2—5 pentru morburii de dinți. (737) 8-20

Cea mai veche și cea mai distinsă marcă:

Grof Keglevich St. ssor

COGNAC

(772)

Budafok.

Cel mai sigur leac contra
INFLUENZEI
și contra morburilor molipsitoare

Milioane

de inși folosesc contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, îmbătărilor,
tusei măgărești și cu zgîrciuri:

**KAISER-
Caramelle-
pectorale,**

cu marca „3 brazi“.

6100 de atestate autenticate prin notar public, venite dela medici și privați, așezăresc succesul sigur. Sunt bomboane extrem de prețioase și cu bun gust. Să capătă în pachet de 20 fil., de 40 fil. și deza de 60 fileri la farmaciile

**CORN. DEMETER în Orăștie
JOS. GRAFFIUS**

(782) 10-20

Casă de închiriat.

Cu 1 Februarie 1913 să află în Petroșeni „Vasut utca“ de închiriat o casă cu trei odăi, între cari una potrivită pentru pravălie, bucătărie și cămară. În curte este un cuptor mare, anume pentru brutărie (pecărie). Casă minunată pentru un brutar român.

Informații la preotul Avram Stanca din Petroșeni. (778) 1-3

Cele mai desăvârșite
Legături de vătămătură

cunt cele ces. și reg. privilegiate cu pomete pneumatico de gumi.

Legători de pintece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din jos a pntecului, și contra fealei atârnat.

Gummi colorat pentru vme umfate.

Picioare și mâni măiestrite po sama putăși (tăiași).

Mașini ortopedice pentru umblat și apriguit

Corsete artificiale și spiginitoare.

Ținătoare oblu pentru copii și fete crescute strîmb precum și ori-co articli de lipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după derno sisteme cu prețuri favorabile de fabrică.

Cel mai nou catalog ilustrat cu 3000 chipuri, și instrucție de întrebuințare, trimite gratis și franco:

Fabrica ces. și reg. privilegiată de bandage (legători) și de articli higienici de gummi: (773) —

I. Keleti, Budapeșt, IV. Prov. Koronahegy u. 17

Pentru întrebări și răspunsuri oricine are să trimită o marcă postală!

CEL MAI NOU ȘI MAI BUN LEAC!

Cine vrea să se vindecă și să scape de orice rane, bube, dureri și tot felul de rele și năcazuri de pe trup să trimită după:

„LEACUL MINUNAT-VINDECĂTOR“!

Acest Leac are mare efect asupra bolilor de: uime, duboale, cocitură, ghei, sugel, bubăvinată, pete, ochi-de-gâina, umflături, ulcioare, ariciu, râia-noagră, eocoare, broasca nigei, râia-albă, păducel, arsuri, opăcături, scrofule, orbal, apoi la orice tăieturi, la dureri de cap, ee mâni de picioare, de buze de limbă, de grumazi, de spate, de pantece, precum și vinefeala devenită din căzut s'au din bătuț, și la tot felul de uflături, rane, și bube urite de pe trup.

Leacul folosit vindecă orice boale de acestea. Dacă morbul (boala) e mai veche voace fără ulci o durere spărgînd rana și trăgînd burelul (coplura rămînînd omul sănătos. Vindecă chiar și morburile secrete învechite, Leacul e folosit și pentru animale domestice rănite, de aceea e bine ca la nici un om să nu lipsească din casă acest Leac pentru cazuri de îmbolnăviri. Leacul acesta se poate păstra dela 1—5 ani fără a se strica, avînd un miros plăcut, fiind combinat (făcut) din mai multe părți alese curate și nepericuloase.

Leacul acesta nu se află de vânzare în nici o farmacia (apotecă), că să poate căpăta numai direct la mine. Lămuriri (sfaturi) cum trebuie folosit Leacul să dau la cumpărare. Oricare om trimițînd după acest Leac dator a mi scrie că ce boală are și de est timp suferă dureri, și fostă în spitale? La oricare comandă Leacul se perfecționează în urma comandel primite făcîndu-se oricel proaspăt trimițîndu-se imediat la adresa cerută. Cu cit trimițt mai mulți oameni la un loc pe o adresă venîndule laacul într'un pachet, cu atît il primesc mai ieftin. Ca să poată trimite oricelcine după „Leacul-minunat-vindecător“ il dau cu următorul preț:

„Leac-minunat-vindecător“ (o rudă de 10 cm. lungă costă 5 coroane. Coud ruxi 7 coroane. Celoroc cumpără dela 10 ruxi în sus, primosc ruda cu 2 coroane. Dine comandă dela 15 rude în sus, primește ruda numai cu 1 cor. 50 fil. — Colorce comandă dela 5 rude în sus, trimițînd banii înainte, li-se trimite pachetul francat (plătîit).

Adresați-vă cu încredere la:

Romul Budoiu-Deleanu
în Simleu (Szilagysomlyó)

(780) 1-1 (Mikszáth K. u. 17 sz.)

Dați adresa corect: numele, caracterul, locuința, posta ultimă și comitatul!

Preț ieftin vindecare sigură!

Comandele se trimițt și cu rambursă!

In prăvălia subscriului să primesc imediat: 2 băieți ca învățăcei, pe lângă condițiuni favorabile.

Ioan D Bârsan
Szelistye.

(775) 2-3

In atenția
**proprietarilor de vii
și a punătorilor de vii!**

Cel-ce vrea să-și planteze de nou vila sa;

Cel-ce vrea să-și comande altol de vile;

Cel-ce vrea să-și pună pomi roditori, trandafiri, etc,

să ceare catalogul de prețuri, ediție de lux, cu instrucțiuni, dela firma de mai jos:

„Transsylvania” Intrepr.
de vii
(szőlőtelepítő vállalat)

Marosvásárhely
Dr. Geneze D. u. 39.

(731) 9-

VINURI
vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEÁ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 76 fl.,
Rizling 82 fl.,

Roșu 1 cor.
Siller 78 flil.

Carbenet 1 cor. 10 fileri.

Vinuri noi: 64—66 fileri.

Rachie de trevere (cominã) K 1-80
Rachie de cominã, specialit. „ 2-20
Rachie de drojzii 2 cor. 40 fileri.
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să experează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutez pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEÁ,
proprietar de vii.

(674) Világos, (Arad m.) 17-18

Sfat și ajutor!

Celor ce suferă de ardere de stomac, pedelă de mistaize, infundare, și de boalele legate de acestea, le aduc locuire

**PICĂTURILE de stomac
a lui BRÁDY**

nainte

Picăturile „Mariazell”.

Să afli în apoteca. 9 sticlă 1.50, cor., încă 20 fl., 6 sticlă cor. 5.50; 3 sticlă mari cor. 5.30. Bani trimiți înainte ori cu ramburs.

Apoteca G. Brády
la „Regele Ungar”.

Wien

1. Fleischmarkt 2., Depot.-5.

Fiiți atenți la marca de acțiune care reprezintă pe Eda Maria de la Mariazell, pe pachetarea roșie și subscrierea sa pe chipul de alături. Imitațiile să se respingă.
(503) 17-25.

Substitut de vicenotar să caută pentru comuna Orlat, unde postul e vacant și prin urmare respectivul poate fi ales și definitiv. — A se adresa primăriei comunale. (774) 2-2

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mîna întie, — îmi face cu puțință a pune în vînzare

Vinuri bune,
curate, exclusiv din Ardeal, — pe lângă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 70 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 33-50 **HANS STEPHANI**
hotelier, Orăștie (Szászváros).

Mii și Mii

de oameni binecuvîntă spirtul Menthol sîrat „Omnia”, ca leac de casă distins, atât pentru morburile interne cît și din afară.

Incetează: dureri de cap, de dinți, de stomac, podagra, reumatism, cădere de păr, e.c.

Depozit principal la:

Iosef Grafus, Orăștie.

(654) 19-20 Virgil Vlad, Alba-Iulia.

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abrahám Manó

(572) 32- Orăștie (Szászváros). (767) 3-

Capital social Corcoane 1,200.000.

Telefon Nr. 188.

Postsparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare”
societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii PARTENIU COSMA, directorul-executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare”

face totfelul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. — Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările să pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospeete, tarife și informațiuni să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricînd în serviciul societății.

»BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE« dă informațiuni gratuite în cri-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare”.
Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA”.

(419) 18-28

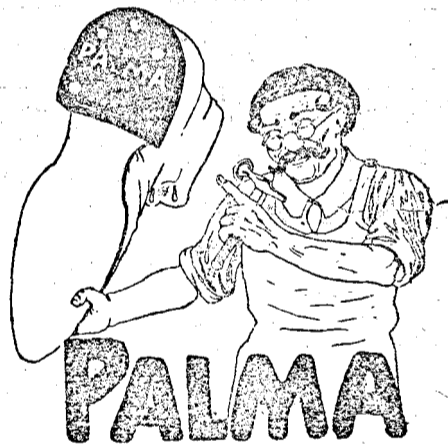
De vînzare.

Fabrica de apă gazoasă (Sodă) și limonadă a subscriului e de vînzare. Mașinile (pentru acid carbonic fluid) sunt moderne și în stare bună (de 7 ani); asemenea sifoanele (peste 1000, sistem Lamprecht), sticlele pentru limonadă, a-careturile, vasele, lăzile, etc.

Prețul e foarte scăzut.
Detailuri în persoană.

P. Banciu,
farmacist în Săliște
(Szelistye, Szeben m.)

Cele mai bune călcîie de
gumii sunt călcîiele:

(588) 29-0

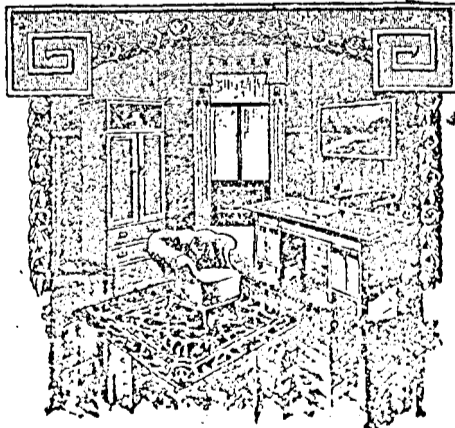
Serviciu acurat!

!!! MAGAZIN DE MOBILE ÎN ORĂȘTIE !!!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că am arangeat în Orăștie, Drumul-țării, Nr. 3., în casele proprii un

**magazin
de mobile**

corăspunzător recerînțelelor timpului de azi!

**Prînzitoare și dormitoare
dela 300 cor. în sus!**

Rog spriginul și cercetarea binevoitoare a onoratului public.

Cu stima

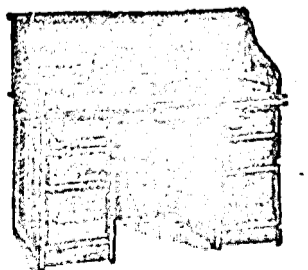
BRUTUS BRASSAI

întrepr. de înmormîntare și magazin de mobile.

Tot aici să primesc și INVĂȚĂCEI din jurul Orăștiei.

Țin în depozit în alegere bogată arangeamente de prînzitoare, dormitoare, saloane, odăi de domni și canlării, — precum și ori-și-ce mobile singurate, dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

(741) 4-

Arangeat de nou!

Magazin curme zidit!

Prețuri ieftine!